

Sygn. akt V CSK 575/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz (przewodniczący)

SSN Marian Kocon (sprawozdawca)

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa S. S.A. w P.
przeciwko T. Sp. z o.o. Sp. k. w likwidacji w K., G. Sp. z o.o. w likwidacji w K. i J. W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 29 października 2020 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 7 czerwca 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania oraz orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 7 czerwca 2018 r. oddalił apelację
pозwanych T. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością spółki komandytowej w
likwidacji w K., G. sp. z o.o. w likwidacji w K. i J. W. od wyroku Sądu Rejonowego w

W. z dnia 3 sierpnia 2017 r. utrzymującego w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 24 lutego 2014 r., VI Nc (...).

W sprawie m. in. ustalono, że w dniu 30 listopada 2009 r. I. sp. z o.o. w M. (dalej: „korzystający”) zawarł z powódką S. S.A. w P. („finansującym”) umowę leasingu operacyjnego, na mocy której finansujący zobowiązał się nabyć i przekazać pozwanemu do odpłatnego korzystania bliżej określony samochód marki Subaru o wartości 104672,13 zł netto.

W dniu 30 października 2012 r. zawarto porozumienie pomiędzy finansującym, korzystającym i pozwanym spółką z o.o. T. spółką komandytową w K. (nowy korzystający), na którego podstawie nowy korzystający wstąpił we wszystkie prawa i obowiązki spółki I. wynikające z umowy leasingu z dnia 30 listopada 2009 r. W § 4 tego porozumienia postanowiono, że tytułem dla zabezpieczenia zapłaty należności finansującego, w tym także z tytułu pokrycia szkody powstałej w wyniku niewykonania umowy nowy korzystający wręcza finansującemu weksel in blanco ze swojego wystawienia podpisany w charakterze poręczycieli przez G. spółkę z o.o. w K. i J. W.. Dołączono deklarację wekslową podpisaną przez wystawcę, jak i poręczycieli.

W związku z powstaniem zadłużenia po stronie pozwanego spółki z o.o. T. spółki komandytowej, powód pismem z dnia 28 października 2013 r. wezwał pozwaną do zapłaty łącznie 51188,79 zł, w terminie 14 dni, pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego, po czym na tę kwotę wypełnił weksel i wezwał bezskutecznie pozwaną do wykupu weksla w określonym terminie.

Sąd uznał, że wystawiony weksel pełnił rolę zabezpieczającą względem roszczeń powstałych w stosunku podstawowym. Ciężar dowodu, że roszczenie powoda ze stosunku podstawowego nie istnieje, względnie, że weksel został wypełniony niezgodnie z umową i wynikiem obrachunku, spoczywał na stronie pozwanej, która tego dowodu nie przeprowadziła.

Skarga kasacyjna pozwaną od wyroku Sądu Okręgowego - oparta na obu podstawach z art. 398³ k.p.c. - zawiera zarzut naruszenia art. 65 § 1, 2 w zw. z art. 155 § 1 k.c., art. 709¹⁵ w zw. z art. 58 § 3 k.c., art. 5 k.c., art. 6 k.c. art. 353 w zw.

z art. 354 § 1, 2 k.c., ponadto art. 496, 202 § 3, 6, 7 k.p.c., i zmierza do uchylenia tego wyroku i oddalenia powództwa, bądź przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zobowiązanie wekslowe powstające na skutek wypełnienia weksla in blanco, o jakie chodzi w sprawie, ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a więc niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. Jeżeli posiadaczem weksla jest remitent, czyli pierwszy wierzyciel, przysługują mu dwa roszczenia - ze stosunku podstawowego (kauzalnego) oraz z weksla. Wybór między nimi należy do wierzyciela, który może tylko raz uzyskać zaspokojenie swojej wierzytelności. Wręczając i przyjmując weksel in blanco, strony obejmują swoją wolą jego funkcję zabezpieczającą (*causa cavendi*), z której wynika, że inkorporowana w nim wierzytelność ma ułatwić zaspokojenie wierzyciela w ramach stosunku podstawowego.

Dochodząc wierzytelności wekslowej wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania, może powołać się tylko na treść weksla. W stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega jednak złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem - w braku skutecznych zarzutów wekslowych - przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzuty dotyczące stosunku podstawowego. Może zatem kwestionować samo istnienie lub rozmiar roszczenia wekslowego ze względu na jego związek ze stosunkiem podstawowym. Objęcie sporem stosunku podstawowego w wyniku wniesienia zarzutów przeciwko nakazowi zapłaty wydanemu na podstawie weksla (art. 493 § 1 k.p.c.) bywa określane obrazowo, choć nieściśle, przeniesieniem sporu z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. Określenie to sugeruje zastąpienie dotychczasowego sporu dotyczącego stosunku wekslowego sporem dotyczącym stosunku podlegającego jedynie powszechnemu prawu cywilnemu. W rzeczywistości jest jednak tak, że odwołanie się do stosunku podstawowego w zarzutach wniesionych przeciwko nakazowi zapłaty wydanemu na podstawie weksla prowadzi przede wszystkim do

uwzględnienia tego stosunku w ramach oceny zasadności dochodzonego roszczenia wekslowego. Inaczej mówiąc, przedmiotem powództwa opartego na wekslu nie jest stosunek podstawowy, lecz zobowiązanie wekslowe, choć zarzuty oparte na stosunku podstawowym mogą służyć obronie pozwanego (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 1963 r., III CO 56/63, OSNCP 1966, Nr 2, poz. 12, z dnia 7 stycznia 1967 r., III CZP 19/66, OSNCP 1968, Nr 5, poz. 79 i z dnia 24 stycznia 1972 r., III PZP 17/70, OSNCP 1973, Nr 5, poz. 72, a także postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2017 r., I CSK 717/16, niepubl.).

Dodać należy, że zgodnie z poglądem przyjętym w orzecznictwie Sądu Najwyższego, poręczyciel, który udzielił poręczenia na wekslu in blanco, może - do czasu indosowania weksla przez remitenta - powoływać się na wypełnienie weksla niezgodnie z zawartym porozumieniem (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1963 r., II CR 249/63, OSNCP 1964, nr 10, poz. 208, z dnia 25 września 1996 r., II CKU 1/96, niepubl., z dnia 5 czerwca 1997 r., II CKN 185/97, OSNC 1997, nr 12, poz. 201, z dnia 31 maja 2001 r., V CKN 264/00, niepubl., z dnia 1 października 2003 r., II CK 80/02, niepubl., z dnia 24 października 2003 r., III CK 35/02, niepubl. oraz z dnia 17 września 2004 r., V CK 562/03, niepubl.). Przytoczone stanowisko zyskało aprobatę w nauce prawa i można już uznać je w orzecznictwie za utrwalone.

Stanowiący podstawę powództwa w sprawie wystawiony jako własny i wręczony w związku z zawarciem umowy leasingu weksel in blanco, prowadzący do powstania zobowiązania wekslowego wystawcy, powinien jednak być przez niego, w sprawie leasingodawcę (finansującego), wypełniony zgodnie z zawartym porozumieniem.

Istota zarzutów skargi kasacyjnej sprowadza się do kwestionowania obrachunku umowy leasingu z której wynika żądanie zapłaty. Skarżący zarzucili, że Sąd dokonując tego obrachunku pominął uiszczoną kwotę 45000 zł, wpłatę kwoty 2000 zł oraz kwotę wyegzekwowaną.

W przypadku spraw o zapłatę ocenie podlega to roszczenie zarówno co do zasady jak i co do wysokości. Art. 316 § 1 k.p.c. nakazuje sądowi brać za podstawę wyroku stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy. Dotyczy to stanu

faktycznego oraz prawnego. Odnośnie do kwoty 2000 zł, jak i wyegzekwowanej, to w dacie orzekania kwoty te zostały już przekazane wierzycielowi, a zatem dług w sensie ontologicznym w tym zakresie nie istniał. Inaczej, dochodzone świadczenie w tym zakresie było już spełnione - wygasło. Bez znaczenia pozostaje przy tym, co legło u podstaw takiego stanu rzeczy. Rozliczeniu też podlegała kwota 45000 zł, co pominął Sąd, która, jak błędnie przyjął, nie stanowiła wpłaty zabezpieczającej zapłatę ceny za pojazd, lecz, jak zasadnie podnoszą skarżący, została uiszczona tytułem jej zapłaty. Niepodobna potraktować zapłaty ceny sprzedaży, jako zabezpieczenia jej zapłaty.

W razie zaś zapłacenia przez dłużnika w toku postępowania nakazowego części (całości) sumy wekslowej, nakaz zapłaty co do uiszczonej części (całości) należy uchylić (por. orzeczenie SN z 13 września 1935 r., C.II. 3002/34, Zb. Urz. 1936, poz. 78) i powództwo w tym zakresie oddalić (por. uzasadnienie uchwały III CZP 119/13 OSNC 2015, nr 1, poz. 1).

Skoro Sąd Apelacyjny rozstrzygając w sprawie wyszedł z odmiennych założeń, to zaskarżony wyrok nie mógł się ostać.

Z tych przyczyn orzeczono, jak w wyroku.

jw